

БІБЛІОТЕКА ВЧИТЕЛЯ

Людмила Кондратова

МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО

Конспекти уроків

7 клас

Посібник для вчителя

До підручника Л.Г. Кондратової

НАВЧАЛЬНА КНИГА – БОГДАН
ТЕРНОПІЛЬ

УДК 371.32 : 78
ББК 74.268.53
К 55

Рецензенти:

В.М. Бовсунівський — кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри методики викладання навчальних дисциплін
Житомирського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти
Н.П. Мілюкова — вчитель музичного мистецтва
ЗОШ №1 м. Мелітополя Запорізької області

Серію «Бібліотека вчителя» засновано 2007 р.

Кондратова Л.Г.

К 55 Музичне мистецтво : конспекти уроків : 7 кл. : до підр. Л.Г. Кондратової / Л.Г. Кондратова. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2015. — 176 с. (Серія «Бібліотека вчителя»).

ISBN 978-966-10-7323-3

У посібнику вміщено розробки уроків з музичного мистецтва для 7 класу, зміст яких відповідає новій навчальній програмі Міністерства освіти і науки України для загальноосвітніх навчальних закладів і підручнику «Музичне мистецтво. 7 клас» (автор Кондратова Л.Г.).

Поданий матеріал містить методичні рекомендації, календарно-тематичні та поурочні плани, додаток із текстом пісенного репертуару та музичний словничок.

Для вчителів музики, студентів музично-педагогічних факультетів, викладачів.

УДК 371.32 : 78
ББК 74.268.53

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

Вступ

Методичний посібник розраховано для вчителів музичного мистецтва, що викладають предмет у 7 класі загальноосвітньої школи. До змісту посібника входять: методичні рекомендації, календарно-тематичні та поурочні плани, а також додатки з текстом пісенного репертуару, музичний словничок.

Даний методичний посібник розроблено відповідно до вимог нової програми «Музичне мистецтво» для 5-7 класів загальноосвітніх навчальних закладів (автори: Масол Л.М., Коваленко О.Я., Сотська Г.І., Кузьменко Г.В., Марчук Ж.С., Константинова О.В., Паньків Л.І., Гринчук І.П., Новікова Н.В., Овіннікова Н.І., 2012 р.) та вимог Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти.

Завданнями освітньої галузі «Мистецтво» є:

- оволодіння системою вмінь і навичок у галузі мистецтва, формування світогляду, креативних і комунікативних якостей;
- формування вмінь і навичок аналізувати, інтерпретувати та оцінювати твори мистецтва, виявляти їх національну своєрідність;
- збагачення духовного світу учнів у результаті вивчення творів мистецтва;
- формування ціннісного ставлення до дійсності і творів мистецтва, розвиток емоційно-почуттєвої сфери учнів;
- виховання здатності до художньої самореалізації, культурного самовираження, задоволення потреби в мистецькій самоосвіті.

Зміст освітньої галузі передбачає цілісний художньо-естетичний розвиток особистості учня шляхом опанування різних видів мистецтва і координації знань, умінь та уявлень, набуття яких необхідне для формування у свідомості учнів полікультурного і поліхудожнього образу світу.

Змістовими лініями освітньої галузі є *музична, образотворча, культурологічна*.

В основній школі зміст освітньої галузі спрямований на розширення у процесі опанування творів мистецтва і художньо-практичної діяльності, набутих у початковій школі ключових, міжпредметних естетичних і предметних мистецьких компетентностей.

ВИТЯГ ІЗ ДЕРЖАВНОГО СТАНДАРТУ БАЗОВОЇ І ПОВНОЇ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ «МИСТЕЦТВО» ОСНОВНА ШКОЛА МУЗИЧНА ЗМІСТОВА ЛІНІЯ

ЗМІСТ ОСВІТИ	ДЕРЖАВНІ ВИМОГИ ДО РІВНЯ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ПІДГОТОВКИ УЧНІВ
Особистісне художньо-естетичне сприймання музики українських і зарубіжних композиторів у широкому діапазоні її видів, жанрів і форм (хорової, симфонічної, вокальної, інструментальної тощо). Аналіз та інтерпретація інтонаційно-образного змісту музичних творів. Зв'язок музики з іншими видами мистецтва. Особливості музичної мови. Практичне засвоєння основних музичних понять і термінів. Розвиток дитячого голосу, виконання народних і професійних (класичних та сучасних) пісень. Вивчення українського фольклору (автентичного та стилізованого). Елементи гри на музичних інструментах: народних, сучасних (електронних). Імпровізація (вокальна, інструментальна)	Знати основні риси творчості відомих композиторів минулого і сучасності, характерні ознаки народної музичної творчості, виявляти власне естетичне ставлення до неї, оцінювати та інтерпретувати зміст музичних творів, розуміти значення музики в житті людини та суспільства, уміти аналізувати музичні твори, простежувати та усвідомлювати розвиток музичного образу, застосовуючи відповідну термінологію, вокально-хорові навички під час виразного виконання народних і професійних пісень, елементарні навички гри на музичних інструментах та імпровізації у процесі творчого самовираження, виявляти естетичне ставлення до музичного мистецтва, виражати власні оцінні судження у процесі комунікації.

ВИТЯГ З ПРОГРАМИ «МИСТЕЦТВО»

7 КЛАС

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Мистецтво – особлива форма відображення дійсності, естетичний художній феномен, який передає красу навколишнього світу, внутрішнього світу людини через осмислення фундаментальних категорій «краса», «гармонія», «ритм», «пропорційність», «довершеність». Особливості опанування мистецтва в школі пов'язані з його багатогранним впливом на свідомість і підсвідомість людини, її емоційно-почуттєву сферу, художньо-образне мислення і творчі здібності. Мистецтво сприяє художньо-естетичному розвитку людини та стимулює готовність особистості брати участь у різних формах культурного життя суспільства.

Визначення мети навчання мистецтва в основній школі зумовлене *основними функціями* мистецтва: естетичною, навчально-пізнавальною, духовно-виховною, комунікативною, емоційно-терапевтичною.

Програма розроблена відповідно до Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти. Вона ґрунтується на засадах особистісно зорієнтованого, компетентнісного, діяльнісного та інтегративного підходів.

Особистісно зорієнтований підхід забезпечує розвиток в учнів індивідуальних художніх здібностей (музичних, образотворчих та ін.), творчого потенціалу.

Компетентнісний підхід сприяє формуванню ключових предметних і міжпредметних компетентностей, насамперед загальнокультурних і художньо-естетичних.

Діяльнісний підхід спрямований на розвиток художніх умінь і здатності застосовувати їх у навчальній та соціокультурній практиці.

Інтегративний підхід виражається в акцентуванні взаємодії різних видів мистецтва в межах освітньої галузі та пошуку міжпредметних зв'язків з предметами інших освітніх галузей, інтеграції шкільного навчання мистецтв із соціокультурним середовищем.

Метою навчання мистецтв в основній школі є особистісний художньо-естетичний розвиток учнів, виховання у них ціннісно-світоглядних орієнтацій у сфері мистецтва, розвиток комплексу ключових, міжпредметних і предметних компетентностей у процесі опанування художніх цінностей і способів художньої діяльності, формування потреби в художньо-творчому самовираженні та естетичному самовдосконаленні.

Мета досягається шляхом реалізації наступних завдань:

- виховання в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності, розвиток художніх інтересів і потреб, естетичних ідеалів;
- формування системи художніх знань і вмінь, яка відображає видову специфіку і взаємодію мистецтва;
- розвиток сприймання, розуміння, інтерпретації й оцінювання творів мистецтва та художніх явищ;
- стимулювання діалогу, спілкування учнів у царині мистецтва;
- розвиток художніх здібностей, критичного мислення;
- стимулювання здатності учнів до художньо-творчого самовираження;
- формування потреби в естетизації середовища та готовності до участі у соціокультурному житті.

Навчання мистецтва ґрунтується на **принципах**:

- наступності між початковою, основною і старшою школою;
- поєднання загальнолюдського, національного та етнокраєзнавчого аспектів змісту освіти;
- інтегративності, спрямованості на поліхудожнього виховання учнів;
- креативності (пріоритет творчої самореалізації);
- варіативності змісту, методів, технологій;
- діалогічності;
- полікультурності й толерантності.

ХАРАКТЕРИСТИКА СТРУКТУРИ ПРОГРАМИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ

Структура програми «Мистецтво» зумовлена логікою побудови всього курсу, яка забезпечує цілісність змісту мистецької освіти в основній школі. Логічна послідовність тем за роками навчання (однакова як для автономного викладання музичного та образотворчого мистецтва, так і для інтегрованого курсу) охоплює такі ключові естетичні категорії: **види, жанри, стилі мистецтва**. Спільна тематика року розподіляється на окремі теми варіативно, адже змістове наповнення конкретизується відповідно до специфіки кожного з блоків програми: предметів «Музичне мистецтво» і «Образотворче мистецтво» чи інтегрованого курсу «Мистецтво».

Основні види діяльності учнів на уроках включають художньо-творче самовираження; сприймання, інтерпретацію та оцінювання художніх творів; пізнання мистецтва та засвоєння відповідної мистецької термінології.

У 5-7 класах пріоритетними є різноманітні форми практичної діяльності учнів, під час якої відбувається їхнє самовираження у співі, інструментальному музикуванні, малюванні, ліпленні, конструюванні, театралізації тощо. Учні засвоюють особливості мови різних видів мистецтва (5 кл.), палітру жанрів музичного та образотворчого мистецтва (6 кл.), новітні явища в мистецтві в єдності традицій і новаторства (7 кл.).

ТЕМАТИЧНА СТРУКТУРА ПРОГРАМИ «МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО» 7 КЛАС

35 ГОДИН НА РІК (1 ГОДИНА НА ТИЖДЕНЬ), З НИХ 4 ГОДИНИ – РЕЗЕРВНИЙ ЧАС

ТЕМА РОКУ	ТЕМИ СЕМЕСТРІВ
Музика: діалог традицій і новаторства	Музичне мистецтво в нашому житті
	Новаторство в музичному мистецтві

Зміст навчального матеріалу та державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів

МИСТЕЦТВО: ДІАЛОГ ТРАДИЦІЙ І НОВАТОРСТВА	
Зміст	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
Музичне мистецтво у нашому житті	<p>Учень (учениця) <i>знає і розуміє:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • музичну культуру рідного краю; • особливості аранжування народної та академічної музики; • специфіку традиційної та сучасної обробки народної музики; • особливості відображення етнічних мотивів у класичній і сучасній музиці. <p><i>уміє:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • виразно виконувати пісні, створювати елементарний супровід до них; • порівнювати оригінальні музичні твори та їх аранжування; <p><i>застосовує:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • знання та вміння з аранжування народної музики у власній виконавській творчості.

<p>Новаторство в музичному мистецтві</p>	<p>Учень (учениця) <i>знає і розуміє:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • особливості сучасних музичних явищ (джаз, рок, поп, шансон, авторська пісня); • відмінності рок-опери та мюзиклу від класичних музично-театральних жанрів; • виражальні засоби електронної музики; <p><i>уміє:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • розрізняти та виконувати вокальні твори сучасних напрямів (джаз, рок, поп, шансон, авторська пісня); • висловлювати емоційно-ціннісне ставлення до творів сучасного музичного мистецтва; • створювати власні музичні композиції з використанням комп'ютерних технологій; <p><i>застосовує:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • знання про сучасні музичні напрями у власній творчій діяльності.
<p>Наприкінці 7-го класу учень (учениця) виявляє здатність:</p> <ul style="list-style-type: none"> • самостійно інтерпретувати музику сучасності, розуміючи взаємозв'язок традицій і новаторства; • виконувати сучасні вокальні твори, зокрема мовою оригіналу, створювати елементарний музичний супровід до них, здійснювати музично-технічне забезпечення шкільних виховних заходів, застосовувати набуті музичні знання і вміння для самореалізації та у соціокультурній діяльності; • розуміти зв'язок музики з предметами інших освітніх галузей та застосовувати міжпредметні компетентності у процесі самореалізації та у соціокультурній діяльності; • висловлювати критичні судження щодо музичних явищ сучасності, виявляти естетичне ставлення до них, аргументовано доводити власну позицію щодо музичних явищ сьогодення у процесі дискусії, брати участь у різних видах індивідуальної і колективної музичної діяльності; • проявляти самостійність у процесі пізнання музичних явищ сучасності, прагнення використовувати інтернет-ресурси, комп'ютерні програми з музичного мистецтва у пошуково-дослідницькій і соціокультурній діяльності. 	

ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Багатокомпонентність змісту мистецької освіти зумовлює багатофункціональність оцінювання досягнень учнів у цій галузі, єдність *діагностичної, коригувальної, стимулюючо-мотиваційної, навчальної, виховної, розвивальної, прогностичної функцій*.

Об'єктами перевірки та оцінювання результатів мистецької освіти мають стати основні **компетентності**:

- предметні мистецькі (зокрема інтерпретаційні та діяльно-творчі);
- міжпредметні естетичні (естетичні оцінки й ставлення);
- ключові (загальнокультурні, інформаційно-комунікаційні, соціальні).

Система оцінювання результатів навчання в освітній галузі «Мистецтво» ґрунтується виключно на позитивному ставленні до кожного учня; оцінюється не рівень його недоліків і прорахунків, а рівень особистісних досягнень. Як відомо, значну роль у мистецькій сфері відіграють спеціальні художні здібності (музичний слух, голосові дані, відчуття ритму, кольору, пропорцій, симультанне образне сприймання тощо), які впливають на освітні результати учнів. Тому індивідуальний і диференційований підходи до оцінювання мають надзвичайно важливе значення. Комплексна перевірка та оцінка, яка інтегрує результати різних видів діяльності учнів — інформаційно-пізнавальної, практичної, творчої — дає змогу вчителю об'єктивно, але водночас і гуманно (не пригнічуючи особистість) оцінити тих, хто не має яскраво виражених художніх здібностей, проте характеризується сумлінним ставленням до навчання, активністю, ініціативністю.

До основних видів оцінювання належать: *поточне* (виконує діагностичну, стимулюючу коригуючи і функції), *тематичне* (відповідно до визначених у програмі тем), *підсумкове* (наприкінці навчального року та після завершення курсу). Додатковими засобами стимулювання пізнавальної активності учнів є самооцінка та взаємне оцінювання.

Орієнтовне календарно-тематичне планування уроків музичного мистецтва в 7 класі

№ п/п	Тема уроку	Основні поняття для засвоєння	Матеріал для музичного сприймання	Матеріал для виконання	Учнівські музичні проекти	№ стор.	Дата
І семестр. Музичне мистецтво в нашому житті							
1.	Музична культура рідного краю	Поняття «музична культура рідного краю», «музичний образ»	Л. Ревуцький. Симфонія №2 (фінал)	О. Злотник. «Музика рідного дому»	Проект «Музична культура мого краю»	17	
2.	Пісні рідного дому	Поняття «вокальна музична культура рідного краю», «вокальні шедеври рідного краю». Творчість видатних виконавців і композиторів минулого і сучасності різних областей України	Твори на вибір вчителя: Українська народна пісня «Через сад-виноград» у виконанні С. Крушельницької. <i>Фрагменти творів (за вибором учителя):</i> муз. Г. Татарченка, сл. А. Демиденка. «Україночка» у виконанні О. Білозір; муз. М. Збарацького, сл. Н. Галковської. «Я козачка твоя» у виконанні Р. Кириченко; муз. і сл. Л. Якіма. «Смерека» у виконанні М. Гнапюка; муз. І. Білик, сл. А. Матвійчука. «Країна» у виконанні І. Білик; муз. і сл. О. Пономарьова. «З ранку до ночі» у виконанні О. Пономарьова; муз. Р. Лижичко, сл. О. Ксенофонтова. «Знаю я» у виконанні Руслани	О. Злотник. «Музика рідного дому»	Проект «Естрадні пісні рідного краю»	21	

№ п/п	Тема уроку	Основні поняття для засвоєння	Матеріал для музичного сприймання	Матеріал для виконання	Учніські музичні проекти	№ стор.	Дата
3.	Знайомство — аранжування	Поняття «аранжування музики», різновиди аранжування — аранжування академічної та народної музики, сучасне електронне аранжування академічної музики	Твори на вибір вчителя: Л. ван Бетховен. Соната №14, частина №1 та сучасне електронне аранжування сонати; М. Глінка. «Марш Чорномора» із опери «Руслан і Людмила» (фрагмент); Ф. Ліст. Транскрипція «Маршу Чорномора» із опери М. Глінки «Руслан і Людмила» для фортепіано (фрагмент)	В. Івасюк. «Червона рута»	Проект «Музика кохання»	25	
4.	Аранжування академічної музики	Поняття «академічна музика», «аранжування академічної музики». Сучасний естрадно-симфонічний оркестр та його інструменти. Сучасні електронні обробки симфонічної музики. Порівняння оригінальних музичних творів та їх аранжування	В.А. Моцарт. Симфонія №40, 1 частина (фрагменти 2-ї, 3-ї, 4-ї частин у виконанні симфонічного оркестру м. Фюльда (Німеччина); В.А. Моцарт. Симфонія №40, 1 частина у виконанні естрадно-симфонічного оркестру під керівництвом Поля Морія (Франція); ролик про творчість В.А. Моцарта із фрагментами сучасного фільму «Амадей» М. Формана	В. Івасюк. «Червона рута»	Проект «Хто із великих тобі подзвонив?»	29	
5.	Аранжування народної музики	Поняття «аранжування традиційної інструментальної народної музики». Особливості аранжування народної інструментальної музики	Українська народна пісня-танець шумка у виконанні капели бандуристів; А. Дворжак. «Слов'янські танці» №2 («Українська думка») у виконанні симфонічного оркестру; М. Мусоргський. Голак із опери «Сорочинський ярмарок» (перегляд однойменного фільму М. Екка)	Т. Петриненко. «Україна»	Проект «Друге народження фольклорних творів»	33	

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі,
придбайте, будь ласка, повну версію книги.